

Herastuomari Adolf Björkman ja poliisikonstaapeli Jussi Hagberg menossa tämminkä antamahan (haastamaan käräjille).

Jorma Etto:

Jussi Hagbergin "Jätjän kiros"

Pohjoiset Kirjailijat ry. julkaisee tänä vuonna uutena painoksena Jussi Hagbergin romaanin "Jätjän kiros". Tällä julkaisullaan yhdistys tahtoo kunnioittaa erään varhaisimman, unohdetuimman ja kirjallisesti nerokkaimman pohjois-

sen kirjailijan muistoa. Samalla kuin yritykseen sisältyy kunnianosoitus edenneelle sanantantajalle, samalla se on yritys herättää ansaitusti uudelleen eloon pohjoinen kirjallisuus aidoimmillaan, alkuperäisimmillään.

Jussi Hagberg syntyi Rovaniemellä lokakuun 6. päivänä 1880. Hänen isänsä oli eläinväiskäri. Jussi kävi kansakoulun, toimi sen jälkeen Kemiyhtiön palveluksessa Rovaniemellä 1898-1907, Rovaniemen poliisilaitoksella vuoteen 1912, sen jälkeen Kemijärven poliisina vuoteen 1920, Rovaniemellä jälleen apulaisnimismiehenä vuoteen 1922, jonka jälkeen Malmilla, Helsingin lähellä apulaisnimismiehenä kuolemaansa asti 1925.

"Jätjän kiros", hänen ainut teoksensa, ilmestyi juuri vuonna 1925, vain viisi päivää ennenkuin tekijä kuoli diakonissalaitoksella.

Jussi Hagberg tuskin tiesi omaa merkitystään kirjailijana. Vasta jälkiviisautena, pohjoisen kirjallisuudenhistoriaa tutkineena voijoku, kuten minäkin, sanoa: hän oli vuosikymmeniä ajastaan edellä.

"Jätjän kiros" on realistinen kuvaus siitä, mitä todella tapahtui Lapin erämaiden työtätekevien keskuudessa metsäteollisuuden alkuvaiheessa kukoistusvuosina. Se kertoo hikiestei ja kaunistelematta, millä hinnalla ja millä työllä senaikainenkin metsäkauppa voittoa veti – ja kenin hyväksi.

Kuitenkaan Jussi Hagberg ei ole mikään poliittinen kirjailija, ei tietoisesti. Luultavasti hän ihmisenä oli ajatuksiltaan enemmänkin oikealla kuin vasemmalla. Mutta kirjailijana, aitona, lahjomattomana kuvaajana, hän kertoo täysin sympatioin köyhien, pienten ja näennäisesti merkityksettömien työläisten todellisuudesta: siinä on kapinaa, elämää, kuolemaa, siinä on aikansa sosialistista realismia ilman ennakkoitua ohjelmaa, sekoittuneena luonnonrakkauteen, maanläheisyyteen, todellisuuteen.

Keskustelin Jussi Hagbergin pojan, taitellija Aale Hakavan kanssa "Jät-

kän kiroksen" uuden painoksen julkaisemisesta.

Hän oli tällaisen ehdotuksen kuulut toki ennenkin, eritoten sitä olivat esittäneet hänen vasemmistolaiset nuoret ystävänsä, mm. Jorma Oja-harju.

Saatoin hänelle myötäillä, että pohjoisesta on toki vastaavia esityksiä kustantajalle aiemminkin tehty, mutta tuloksetta.

Samassa yhteydessä Aale Hakava mm. kertoi, että hänen isänsä oli kirjoittanut tämän romaanin kolmeen kertaan. Samalla hän myös vahvisti todeksi sen, että Jussi Hagbergin toinen romaani oli varsin pitkälle valmis, kun hän luovutti sen pastori-kirjailija Arvi Järventaukselle luettavaksi.

Jussi Hagberg kuitenkin kuoli pian. Sen sijaan pastori-kirjailija Arvi Järventaus myöhemmin julkaisi omanaan teoksen "Runoilija Aatami Kuuskosken elämä", joka taitanee itse asiassa olla Jussi Hagbergin teosta.

Aale Hakava kertoi myös, että hänen isänsä oli yksi Rovaniemen Teatterin, "Näyttämön", perustajista. Jussi Hagberg oli myös nuorena mukana, kun filmattiin "Koskenlaskijan morsianta", koskenlaskukohdauksensa peräti lautankuljettajana, venemiehenä.

Jussi Hagbergin päiväkirja sisällissodan ajoilta on talletettuna Sota-arkistoon. Hänen käsikirjoituksiaan on varsin vähän muutoin tallella. Sen sijaan hänen julkaisemistaan novelleista eri aikakauslehdissä (Suomen Kuvalehti ja Maailma mm.) olisi käsikirjoitusaistein on ohella helposti koottavissa kokonaa uusi teos.

Ehkäpä Pohjoiset Kirjailijat ry. voi tätä julkaisutoimintaa Hagbergin kohdalla myöhemminkin jatkaa, mutta jo "Jätjän kiroksenkin" uudelleen julkaiseminen tuottanee miehlyvää kaikille pohjoisen kirjallisuuden ystäville.

Jussi Hagberg Kemijärvellä. - Hagbergin kuvat saatu käyttöön Kemijärveltä Aili Ingerältä, jolle Hagberg on itse kuvat antanut.